

Handläggare
Solveig Blid
Telefon: 08-508 14 552

Till
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsnämnd

Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Omedelbar justering.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektör

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har utarbetat förslag på åtgärder och insatser utifrån nyanlända och asylsökande som beräknas komma till Stockholm under 2016-2018. Förslaget omfattar åtgärder inom bland annat boende, utbildning, arbetsliv, samhällsorientering och för ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer. Ett särskilt fokus på barnperspektivet.

Förvaltningen är positiv till förslaget och att det görs en planering med förvaltningsöversgripande insatser för att underlätta stadens integration av flyktingar. Förslaget omfattar enligt förvaltningens mening de viktigaste grundpelarna för en integrering, boende, kunskaper i svenska språket, utbildning och arbete.

Förvaltningen anser att det behöver förtydligas vad stadsdelsnämnderna ska ansvara för när det gäller det sociala mottagandet av nyanlända.

Förvaltningen vill understryka vikten av tillräckliga resurser för att snabbt kunna både rekrytera, utbilda och följa upp arbetet med gode män.

Bakgrund

Ett stort antal asylsökande anlände till Stockholm under hösten 2015. Staden arbetade tillsammans med polis, Migrationsverket och frivilligorganisationer med mottagandet, i den akuta situationen. Stockholms stad tog under året emot 5 300 ensamkommande barn under 18 år, som erbjöds boende fram till att Migrationsverket kunde ge en kommunplacering. Stockholm anvisades också under året 2 143 ensamkommande barn, från Migrationsverket, för placering under asylsökningprocessen. Ytterligare en grupp som befinner sig i staden är ett okänt antal personer som ännu inte sökt asyl eller fått avslag på sin asylansökan.

Höstens extra åtgärder för asylsökande har gradvis fasats ut och införlivats i ordinarie verksamhet.

Riksdagen beslutade den 27 januari 2016 om en ny lag (2016:38) för mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Lagen gäller nyanlända som beviljats uppehållstillstånd. Enligt den nya förordningen (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner kommer Stockholms stad att anvisas 2 820 vuxna och barn under 2016 för bosättning. Antalet nyanlända som kommer anvisas 2017 och 2018 förväntas också bli betydligt högre än tidigare år. Det beräknade antalet nyanlända till staden ställer höga krav på att säkerställa stadens processer och insatser i mottagande av asylsökande och nyanlända.

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag på åtgärder och insatser utifrån de nyanlända samt asylsökande som beräknas komma till Stockholm under 2016, 2017 och 2018. Förslaget omfattar åtgärder inom såväl boende som utbildning, arbetsrelaterade och samhällsorienterade insatser. Syftet är ett likartat stöd över staden, med särskilt fokus på barnperspektivet, arbete inriktat på ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer med mera.

Stadens arbete med asylsökande och nyanlända ska ta avstamp i Vision 2040 där beskrivningen av en stad som håller samman och som är ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbar, ger en gemensam riktning i arbetet. De som kommer ska ges en snabb introduktion och staden ska samarbeta med föreningar och arbetsliv för att stödja etableringen på arbetsmarknaden.

Ärendet omfattar en kortare summering av innehållet i förslaget och synpunkter samt förslag från förvaltningen. Förslaget i sin helhet finns som bilaga till ärendet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individ och familjeomsorgen vuxna, i samarbete med andra avdelningar inom förvaltningen.

Ärendet

Ansvar för asylsökande vuxna med familjer

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för vuxna och familjer som söker asyl i landet.

För personer som inte sökt asyl eller som har fått avslag på sin ansökan om asyl kan det bli aktuellt att bevilja akut bistånd. Enligt socialtjänstlagen (SoL) har kommunen det yttersta ansvaret.

Ansvar för asylsökande ensamkommande barn

När ett ensamkommande barn kommer till Sverige, och ger sig till känna för någon myndighet, ska en social utredning inledas. Beslut fattas om tillfälligt boende tills Migrationsverket kan anvisa en kommun för barnet. Det tar cirka tre dagar mellan ankomst och Migrationsverkets anvisning.

Asylsökande ensamkommande barn anvisas till landets kommuner utifrån en fastställd andel. Andelen omfattar även anvisning på grund av anknytning.

I staden ligger ansvaret för utredning och placering på socialjouren, som i sin tur fördelar ut barnen för handläggning på stadsdelsnämndernas socialtjänst. Socialtjänsten ansvarar för placering i boenden och omvårdnad samt för att en god man utses.

Ansvar för nyanlända vuxna och familjer som beviljats uppehållstillstånd

De nyanlända som anvisas till Stockholm av Migrationsverket ska ges goda möjligheter och förutsättningar att etablera sig, till boende, utbildning, arbete och tillgång till relevant service.

Socialnämnden ansvarar för socialt stöd till de anvisade nyanlända. Det är viktigt att glappet mellan tiden från inflyttning i kommunen tills etableringsåtgärder hos Arbetsförmedlingen kommer igång blir så kort som möjligt. När etableringsåtgärder kommer igång utgår statlig etableringsersättning för att täcka uppehållet.

Ansvar för boendefrågor

Socialnämnden har ansvar för att de nyanlända som anvisas till staden erbjuds boende. Socialnämnden har också ansvar för att

tillhandahålla boende för barn och ungdomar som fått permanent uppehållstillstånd.

Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS) har uppdrag att tillsammans med socialnämnden bistå nyanlända med bostad. För ändamålen ska AB Stockholmshem överlåta ett antal bostäder till SHIS varje år. En inventering har gjorts av möjlig mark för paviljonglösningar och AB Stockholmshem har upphandlat modulhus för boenden till nyanlända. Ytterligare lägenheter kan omvandlas inom Micasas bestånd. Hotellboende kan lösa akuta behov men ska bara användas i undantagsfall.

SHIS:s hyres- och lokalkostnader, gentemot fastighetsägarna, ska täckas av hyresintäkter från hyresgästerna, inom ramen för etableringsstödet. Om det inte går får stadsdelsnämndernas försörjningsstöd betala mellanskillnaden.

Socialnämnden ges i förslaget uppdrag att i samråd med fullmäktige teckna ett principavtal med SHIS avseende boenden, utifrån vissa förutsättningar. Bland annat att avtalet ska baseras på självkostnad för SHIS, så många kostnader som möjligt ska vara schablonbaserade, ersättningen ska vara prestationsbaserad och kostnadsramen ska hållas inom 50 mnkr per år.

Där det är möjligt ska delar av statsbidraget användas för att finansiera investeringar i samband med uppförande av tillfälliga moduler och andra boenden för flyktingar.

Ansvar för utbildningslokaler

För att snabbt få fram undervisningslokaler för asylsökande och ensamkommande flyktingbarn har Utbildningsnämnden ansökt om rätt att under 2016 besluta om paviljongetableringar upp till ett hyreshöjande belopp om totalt 80,7 mnkr. Utbyggnaden planeras ske genom paviljonguppställningar i anslutning till befintliga skolor.

Stadsdelsnämndernas kostnader för nyanlända

Stadsdelsnämndernas kostnader för mottagning av nyanlända består i huvudsak av:

För ensamkommande barn

- Handläggning/utredning/personal (kan inte återsökas)
- Placeringar (utöver de 1 900 kr/dygn som kan återsökas) och där behov finns.

För övriga/vuxna och generellt

- Handläggning/utredning/personal (kan inte återsökas), ekonomiskt bistånd, placeringar individ- och familjeomsorgen, trygghetsinsatser (t.ex. för att hantera trångboddhet och skapa fritidsaktiviteter för unga) samt där behov uppstår.

Fördelning av extra statsbidrag

Regeringen tilldelade under 2015 extra statsbidrag till kommuner och landsting med anledning av flyktingssituationen, för att täcka kostnader under 2015 och 2016. Anslaget utbetalades som ett engångsbidrag och får användas för bidrag till kommunens hantering av flyktingssituationen, för att minska trycket på den kommunala ekonomin. Anslaget är inte lämpligt att använda till löpande driftskostnader, längre projekt eller investeringar som inte kan användas direkt.

I förslaget föreslås en fördelning av medlen till stadsdelsförvaltningarna som innebär att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd erhåller 5,0 mnkr.

Fördelning av generalschablonen

Migrationsverket betalar ut ersättning till kommunen för etablering och introduktion av nyanlända. Ersättningen betalas ut automatiskt, under en tvåårsperiod, för varje nyanländ med uppehållstillstånd som tas emot av kommunen.

Fram till och med 2015 har generalschablonen fördelats till stadsdelsnämnderna, efter avdrag för svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering samt avdrag för viss hantering av särskild förordnade vårdnadshavare. Stadsdelsnämndernas andelar har överförts löpande, medan gjorda avdrag ingått i arbetsmarknadsnämndens intäktskrav, vilket skapat utrymme för användning i stadens budget.

I förslaget föreslås att schablonbeloppet för personer över 65 år i sin helhet överförs till stadsdelsnämnderna.

Inför budget 2017 ska stadsledningskontoret se över modellen för överförmyndarnämndens anslag. Tidigare har ett fast anslag getts i budgeten, som inte varit prestationsbaserat.

Organisering av flyktingmottagandet

Ny enhet för mottagandet

Socialnämnden startar under 2016 en ny enhet, ett etableringskontor, för mottagande av de nyanlända som anvisas till

kommunen och väntar på etablering i Arbetsförmedlingens regi. Den nya enhetens kostnader kommer att till största delen bestå av ekonomiskt bistånd, handläggning, samhällsvägledning, administration och lokaler.

I förslaget föreslås att enheten finansieras genom delar av generalschablonen.

Migrationsverket betalar ut en automatisk ersättning för att täcka kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd innan etableringen påbörjas.

Arbetsmarknadsförvaltningen samordnar stadsdelsförvaltningarnas återsökning och socialförvaltningen ansvarar för sammanställning av vissa underlag, framförallt gällande ensamkommande barn och ungdomar. Eventuellt kommer det att arbetas fram en plan för att underlätta det arbetet eftersom det framkommit att arbetsätten för återsökning skiljer sig mycket mellan förvaltningarna.

Översyn av flyktingmottagandet och samordning av stadens arbete Stadsledningskontoret har förstärkt organisationen med en projektorganisation för översyn av det samlade flyktingmottagandet i staden. Uppdragen omfattar bland annat att utreda hur samordningen av stadens arbete med integrations- och flyktingfrågor kan utvecklas och organiseras för att uppnå bra resultat (enligt projektdirektiv för "*Översyn av flyktingmottagandet*") samt att samordna och stötta de operativa verksamheterna.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen godkänner inriktningen i enlighet med projektdirektivet.

Övriga uppdrag till berörda nämnder

Inom projektet "*Översyn av flyktingmottagandet*" har ett antal utvecklingsbehov gällande stadens mottagande och insatser för nyanlända och asylsökande definierats.

I förslaget föreslås att uppdrag ska ges till berörda nämnder att starta eller fortsätta utvecklingsarbete med de frågor som definierats inom projektorganisationen.

Initialt stöd

Behov finns av stöd till de nyanlända som anvisas boende men också för de som bor i eget boende (EBO). De Medborgarkontor som finns spelar en viktig roll avseende det.

Det behövs ett likartat stöd över hela staden och en kunskaps- och kompetensutveckling när det gäller introducerande insatser, behov av särskilda vårdinsatser eller kontakt med Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna att skyndsamt definiera och utforma ett likartat socialt stöd i hela staden, med särskilt fokus på barnperspektivet.

Akut och jourboende för nyanlända

Många flyktingar bor under både asylprocessen och efter att uppehållstillstånd beviljats i EBO, oftast hos släkt och vänner. När boendesituationen inte fungerar är det vanligt att familjer söker hjälp för att få akutboende hos stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst eller hos socialjouren. Det är möjligt att det stora flyktingmottagandet kan leda till en stor ökning av anhöriginvandring, där den som ska återförenas med anhöriga saknar fast boende eller bor i en liten lägenhet.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar socialnämnden att i samarbete med SHIS och stadsdelsnämnderna ser över och ökar tillgången på tillfälliga boenden för familjer.

Fler asylsökande och nyanlända barn och ungdomar på stadens gator

Antalet barn som avvikit från placeringar i andra kommuner har ökat i Stockholm. Det leder till att fler unga ska handläggas på socialjouren. Ungdomsjouren och ungdomsuppsökarna behöver förstärkas för att kunna möta ungdomarna.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar socialnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utvecklar insatser anpassade för gruppen. Den kartläggning som tagits fram av länsstyrelsen ska användas som grund.

Anhöriga till ensamkommande flyktingbarn

Mer kunskap behövs om hur situationen för ensamkommande barn förändras när föräldrar och syskon anländer till landet med uppehållstillstånd, baserat på ungdomen. Familjen står då ofta utan boende och försörjning samt hamnar hos socialtjänsten. Det är vanligt att ungdomens studier och aktiviteter får stå tillbaka för frågor som måste lösas för familjens räkning. Ett bättre

stadsövergripande förhållningssätt behöver utvecklas för arbetet med barnen, när anhöriga anländer.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar socialnämnden att söka goda exempel på arbete med ensamkommande när anhöriga anländer och ta fram underlag för kvalitetsutveckling för det arbetet, i Stockholm.

Samverkan

Stadsledningskontoret kommer inom ramen för projektet "*Översyn av flyktmottagandet*" göra en snabb inventering av det som görs i staden för nyanlända barn och ungdomar. Verksamheter och aktiviteter behöver kopplas ihop med varandra, väl fungerande fritidsaktiviteter kan utökas och spridas mellan stadsdelsnämnder.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar till intensifierad samverkan mellan utbildning- och arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna när det gäller verksamhet för nyanlända barn och ungdomar.

Skola och utbildning

Den generella kunskapen behöver förbättras hos lärare och personal i förskoleklass, skola och fritidshem om mottagande samt undervisning av nyanlända elever. Samarbete och samordning av undervisning ska förstärkas. Det finns också förbättringsområden när det gäller samverkan mellan hälso- och sjukvården och elevhälsan.

Det är angeläget att utbildningsnämnden fortsätter utveckla samarbetet med arbetsmarknads-, kultur- och idrottsnämnden kring integration, hälsa, värdeprocesser och förståelse av det svenska samhällets möjligheter samt normer, och för att motivera till studier samt yrkesutbildningar.

Samverkan utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden
Forskning visar att unga som kommit hit i åldern 14 år och uppåt har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Möjligheten att bedriva en skolform med kombinerad gymnasieutbildning och vuxenutbildning ska utredas. I andra regioner har folkhögskolor använts som skolform för målgruppen, med goda resultat.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att utreda om en kombinerad gymnasieskola samt vuxenutbildning kan bedrivas i staden.

Samhällsorienterande aktiviteter

Det finns önskemål från utbildningsnämnden att arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda arbetsmarknadsrelaterade och samhällsorienterade aktiviteter för ensamkommande ungdomar, som komplement till språkintruktionsundervisning.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar arbetsmarknadsnämnden att i samverkan med utbildningsnämnden utreda det närmare.

Samverkan med det civila samhället

Alla delar av samhället måste involveras för en framgångsrik integration. Organisationer och verksamheter inom det civila samhället är ett viktigt komplement till stadens åtaganden och uppdrag. Ett stort antal föreningar är redan engagerade och är betydelsefulla samverkansparter i mottagandet av nyanlända.

I arbetet med att definiera stöd för nyanlända och i inventeringen av verksamheter/aktiviteter för nyanlända ungdomar kommer samverkan med civilsamhället att vara ett fokusområde. Staden har för avsikt att utveckla och bredda dialogen med idéburen sektor bland annat genom att föra dialog om den lokala överenskommelse som togs fram mellan Stockholms stad samt den idéburna sektorn 2011.

Gode män och överförmyndarnämnden

Många vill bli gode män för flyktingbarn och det har därför inte varit svårt att rekrytera till ensamkommande barn, trots den stora ökningen av ensamkommande flyktingbarn. Däremot behöver de nya gode männen utbildning och information. Den stora volymökningen innebär stora utmaningar för överförmyndarnämnden att klara av. Ansvarsfördelningen mellan överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna skulle behöva förtydligas samt processkartläggningar behöver göras av de administrativa processer som rör hantering av ensamkommande barn.

I förslaget föreslås att kommunstyrelsen uppmanar överförmyndarnämnden att förstärka utbildning och stöd för gode män.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är mycket positiv till att det görs en planering med förvaltningsöversgripande insatser för att underlätta integration av flyktingar, både de som redan kommit och de som kommer framöver. En värdefull insikt är att det krävs sammanhållen förvaltnings- och myndighetsövergripande samverkan, med samma tydliga mål och strävanden, om samhället ska lyckas med integrering av flyktingarna och att de personer som kommit blir viktiga pusselbitar i den svenska samhällsutvecklingen.

Förslaget omfattar enligt förvaltningens mening de viktigaste grundpelarna för en integrering; boende, kunskaper i svenska språket, utbildning och arbete.

Förvaltningen vill understryka vikten av att använda befintlig forskning och egen kunskap för att lägga fokus på rätt saker. Viktigt är det också att också följa upp de insatser som ges och kommer att ges, för framtida kunskapsutveckling.

Förvaltningen anser att det behöver förtydligas vad stadsdelsnämnderna ska ansvara för när det gäller det sociala mottagandet av nyanlända om.

Förvaltningens erfarenhet är att det under hösten 2015 tog för lång tid för de ensamkommande flyktingbarnen att få en god man. För att undvika liknande situationer framöver vill förvaltningen understryka vikten av att överförmyndarnämnden får tillräckliga resurser för att snabbt kunna både rekrytera, utbilda och följa upp arbetet med gode män.

Förvaltningens beredskap att ta emot ensamkommande flyktingbarn har avsevärt förbättrats, jämfört med under hösten 2015, i och med att det nu inom förvaltningen finns en arbetsgrupp som enbart jobbar med ensamkommande flyktingbarn.

Det kan finnas anledning till viss beredskap inför att det framförallt inom gruppen kvotflyktingar kan finnas personer med behov av stöd och insatser inom funktionshinderområdet, vilket kan innebära ökade kostnader samt behov av stöd och insatser.

Förvaltningen vill understryka vikten av att hyrorna i de lägenheter SHIS tillhandahåller faller inom ramen för vad de boende kan betala med sin etableringsersättning. Att nyanlända ska behöva ansöka om kompletterande försörjningsstöd varje månad kommer att försena introduktionen och även innebära stora kostnader för förvaltningar

som har många boenden i sitt stadsdelsområde. Dessa kostnader går heller inte att återsöka från Migrationsverket och täcks inte av den så kallade ”glappet-ersättningen”.

Bilaga

Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad, remiss.